

VLAAMSE COMMISSIE ONROEREND ERFGOED

ADVIES VCOE 2017|020 VAN 21 APRIL 2017

OVER DE VOORLOPIGE BESCHERMING ALS CULTUURHISTORISCH LANDSCHAP VAN 'SINT-ARNOLDUSPARK EN TIEGEMBERG' EN ALS MONUMENT VAN NEOGOTISCHE 'SINT-ARNOLDUSKAPEL', PITTORESKE 'VILLA ALBERT' EN CEMENTRUSTIEKE 'BELVEDERE' IN ANZEGEM, NAAR AANLEIDING VAN DE ADVIESVRAAG VAN MINISTER GEERT BOURGEOIS VAN 7 MAART 2017

De Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed, rechtsgeldig samengesteld, brengt op 21 april 2017 volgend advies uit:

1. De VCOE ontving op 7 maart 2017 een adviesvraag van Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering en minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed over de voorlopige bescherming als cultuurhistorisch landschap van 'Sint-Arnolduspark en Tiegemberg' en als monument van neogotische 'Sint-Arnolduskapel', pittoreske 'Villa Albert' en cementrustieke 'Belvédère' in Anzegem (Tiegem). De commissie vindt het positief dat een uitgebreid dossier voor advies werd voorgelegd. De commissie spreekt zich in voorliggend advies uit over de documenten in het kader van de voorlopige bescherming met name (a) het ministerieel besluit tot voorlopige bescherming, (b) de fotoregistratie, (c) het afbakeningsplan, (d) de lijst van cultuurgoederen en (e) het beschermingsvoorstel.
2. Artikel 1 van het ministerieel besluit legt de voorlopige bescherming als cultuurhistorisch landschap vast van het Sint-Arnolduspark en Tiegemberg, alsook de bescherming als monument van de Sint-Arnolduskapel, de Villa Albert en Belvédère. Artikel 1 verwijst tevens naar het afbakeningsplan, de fotoregistratie en de lijst van cultuurgoederen die als bijlagen bij het beschermingsbesluit werden gevoegd.

De commissie kan artikel 1 ondersteunen, maar wenst wel nog een opmerking te formuleren wat betreft de cultuurgoederen. De commissie stelt vast dat het Sint-Arnoldusbeeld en het relikwie van het bovenarmbeen beperkt beschreven worden in het inhoudelijk dossier. De cultuurgoederen worden uitvoerig beschreven in de lijst met cultuurgoederen in bijlage bij het ministerieel besluit. Het is positief dat de lijst van cultuurgoederen uitgebreid motiveert waarom de cultuurgoederen beschermenswaardig zijn. De commissie meent evenwel dat het waarderend onderzoek met betrekking tot de cultuurgoederen integraal deel moet uitmaken van het beschermingsvoorstel. De commissie vraagt het inhoudelijk dossier op dit punt aan te vullen.

3. Artikel 2 van het ministerieel besluit verwijst naar de erfgoedwaarden van het cultuurhistorisch landschap en van de monumenten die in het cultuurhistorisch landschap gelegen zijn. Het cultuurhistorisch landschap wordt beschermd omwille van de wetenschappelijke, historische, culturele, architecturale, artistieke, technische, esthetische, volkskundige en ruimtelijk-structurende waarde. De Sint-Arnolduskapel wordt beschermd omwille van de historische, architecturale, artistieke, volkskundige en ruimtelijk structurende waarde. De Villa Albert wordt beschermd als monument omwille van de historische, architecturale, artistieke en ruimtelijk-structurende waarde. De bescherming van de Belvédère wordt verantwoord op basis van de historische, architecturale, artistieke, technische en ruimtelijk-structurende waarde.

Artikel 2 beschrijft tevens zeer uitvoerig de erfgoedkenmerken en -elementen van het Sint-Arnolduspark, de Sint-Arnolduskapel, de Villa Albert en de Belvédère. De commissie ondersteunt de beschrijvingen opgenomen in artikel 2.

4. De beheersdoelstellingen zijn opgenomen in artikel 3 van het ministerieel besluit. De commissie stelt vast dat de beheersdoelstellingen in het inhoudelijke dossier zeer uitgebreid worden toegelicht. In het ministeriële besluit worden de beheersdoelstellingen beknopt overgenomen. Hierdoor gaat elke nuancering in de beheersdoelstellingen verloren. De commissie vraagt de beheersdoelstellingen in het ministerieel besluit aan te vullen op basis van het inhoudelijk dossier of minstens te verwijzen naar de informatie inzake beheer zoals opgenomen in het inhoudelijk dossier.

Art. 3.1, §1, 3° stelt het maximaal behoud en consolidatie van de verschillende cementrustieke constructies voorop. De commissie merkt op dat de Belvédère of uitkijktoren en het bijhorende tickethuisje, beiden cementrustieke constructies, uitvoerig worden beschreven als erfgoedelement. Het inhoudelijk dossier geeft evenwel aan dat de constructies in een slechte bouwfysische toestand verkeren: *'Eind 2015 werd een sloopaanvraag ingediend en geweigerd. In mei 2016 werd voor deze constructie een uitgebreid betononderzoek uitgevoerd (ABG Betonconsultants, 2016) waaruit zowel voor de uitkijktoren als voor het tickethuisje een actueel slechte bouwfysische toestand blijkt.'* De commissie merkt op dat in deze toestand behoud en consolidatie op termijn onvermijdelijk zullen leiden tot reconstructie van de constructies. De commissie vraagt hiermee reeds rekening te houden in het beschermingsbesluit. Het is niet wenselijk een opheffingsprocedure voor het monument te moeten doorlopen voor de reconstructie ervan indien de slechte staat nu al bekend is.

Art. 3, §2 legt in functie van de uitvoering van de beheersdoelstellingen voor het te beschermen cultuurhistorisch landschap zeven verbodsbepalingen vast. De commissie merkt op dat verbodsbepalingen beter verordenend worden vastgelegd en aldus in aanvulling op de voorschriften (art. 4) moeten worden geformuleerd.

5. Artikel 4 van het ministerieel besluit formuleert de voorschriften voor instandhouding en onderhoud van het te beschermen cultuurhistorisch landschap, alsook van de te beschermen monumenten. De commissie kan deze voorschriften ondersteunen, maar vraagt de verbodsbepalingen uit artikel 3 op te nemen als voorschriften.
6. Artikel 5 somt de toelatingsplichtige handelingen op. De toelatingsplichten zijn zeer uitgebreid en worden onderverdeeld in afzonderlijke toelatingsplichten voor het landschap en de verschillende monumenten.

Art. 5.2, 1° legt een toelatingsplicht vast voor *'het plaatsen, slopen, verbouwen of heropbouwen van een constructie'*. De commissie vraagt te verduidelijken in welke mate deze toelatingsplicht de reconstructie van de Belvédère en het tickethuisje mogelijk maakt, zonder dat het monument moet worden opgeheven.

7. Op basis van bovenstaande argumentatie en opmerkingen geeft de commissie een voorwaardelijk gunstig advies voor de voorlopige bescherming als cultuurhistorisch landschap van 'Sint-Arnolduspark en Tiegemberg' en als monument van neogotische 'Sint-Arnolduskapel', pittoreske 'Villa Albert' en cementrustieke 'Belvédère' in Anzegem (Tiegem). De commissie vraagt:
  - het waarderend onderzoek inzake de cultuuroederen transparant te maken in het inhoudelijk dossier (par. 2);

- rekening te houden met de toekomstige reconstructie van de Belvédère in de beheersdoelstellingen (par. 4);
- de verbodsbepalingen in artikel 3 van het ministerieel besluit op te nemen in artikel 4 (par. 4).

Namens de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed

Michiel Deweydt
Voorzitter